

Kapitel 3

At skrive klassiske skoleopgaver

I din tid på din ungdomsuddannelse kan du skrive to-tre store skriftlige opgaver i historie. En på første år og en på sidste år. Du kan forvente, at opgavens opbygning og grundelementer, samt formalia, det vil sige for eksempel kildeanalyse og kravet om dokumentation, ligner hinanden. Det samme gælder for eksempel idégenerering, problemformulering og materialesøgning. Det er derfor en god idé at lære disse færdigheder fra begyndelsen.

I skemaet nedenfor kan du se, hvilke krav der er til din afsluttende opgave. Træningen begynder det første år.

At skrive historiefagligt

I din undersøgelse af fortiden skal du lære at skrive problemorienteret og fokuseret. Du kan ikke nøjes med at skrive 'noget om noget, der er sket i fortiden'.

At arbejde historiefagligt vil sige, at du arbejder dig hen imod at kunne svare på et væsentligt fagligt spørgsmål.

§

Uddrag af de faglige mål fra læreplanerne om skriftlige opgaver

Studieretningsprojekt (STX)

Eleverne skal kunne:
formidle (...) historiefaglige problemstillinger mundtligt og skriftligt og begrunde de formidlingsmæssige valg

Større skriftlig opgave (HF)

Eleverne skal kunne:
formidle faglige sammenhænge både mundtligt og skriftligt på fagenes taksonomiske niveauer med anvendelse af faglig terminologi

Taksonomi

Redegørende	Analyserende	Diskuterende/vurderende
Man zoomer ud og forklarer en større kontekst	Man zoomer ind og piller kil-der fra hinanden og undersø-ger deres enkeltdele	Man sammenligner for eksem-pel forskellige historikeres fremstillinger af fortiden

For at gøre det vil du typisk udføre forskellige skrivehandlinger, som vi vil præsentere i det følgende. Du vil i din opgave veksle mellem at arbejde på forskellige taksonomiske niveauer, som bliver forklaret nærmere overfor.

Det har været en stærk tradition, at lærere eksplicit beder om, at eleven skal udføre disse skrivehandlinger i en opgaveformule-ring, for eksempel:

Gør rede for optakten til den franske revolution

Analysér menneskerettighedserklæringen (inddrag vedlagte kilde)

Diskutér årsagerne til revolutionen. Inddrag mindst to fremstillinger.

Her ser det ud til, at du først skal lave en redegørelse, så en kildeana-lyse, og så en diskussion til sidst. I praksis kan det nogle gange være svært at holde de tre niveauer så skarpt adskilte, måske giver det god mening at lave en kildeanalyse midt i en redegørelse, eller zoome ud og forklare noget kontekst midt i en kildeanalyse, bare du sørger for at læseren kan se, hvilke problemstillinger du styrer efter. Det er et mål for SRP, at du kan udføre alle tre skrivehandlinger.

Det bliver let lidt mekanisk. I stedet er det bedre at organisere opgaven omkring et hovedspørgsmål:

Hvad var årsagerne til den franske revolution?

For at svare på dét er du nødt til at forklare lidt kontekst: Hvad gik re-volutionen ud på, hvad kom før, og hvad kom efter? For at dokumen-tere nogle bud på vigtige årsager til revolutionen må du hive nogle kilder ind og analysere dem, og det kunne måske også være klogt at undersøge, hvad andre historikere har skrevet om det, og hvordan der kan være ligheder og forskelle i deres bud på årsagerne.

At skrive problemorienteret vil sige, at alle afsnit i opgaven på en eller anden måde er vigtige for at besvare hovedspørgsmålet. At de er små brikker til et samlet puslespil, hvor motivet er svaret på spørgsmålet.

Ud over at du lærer at arbejde og skrive problemorienteret, så skal din opgave også indeholde:

- Et historiefagligt ordforråd (analysetermer og indholdsbegreber se kapitel 1)
- Dokumentation for dine påstande (jf. krav til videnskab)
- Eksplicitte vurderinger af dit materiale (eventuelt først i 3. g/2. hf)
- Historisk empati: bedømmelse af fortidens mennesker og samfund på deres egne og ikke nutidige præmisser.

At skrive dansk-historie-opgave (DHO)

Fra opgaveformulering til disposition

I arbejdet med dansk-historie-opgaven vil du typisk få udleveret en opgaveformulering af din lærer. En opgaveformulering indeholder som regel flere underspørgsmål eller delopgaver, så du skal sikre dig, at du svarer på hele opgaven og ikke kun en del af den, og at begge fag kommer tydeligt i spil.

ØVELSE Forstå og oversæt opgaveformuleringens krav til en disposition

Se på disse opgaveformuleringer. Hvor mange underspørgsmål er der i opgaven, og hvilke hovedafsnit skal en opgavebesvarelse så indeholde?

Middelalderens menneske- og samfundssyn

- Giv en kort redegørelse for middelalderens feudalsamfund med fokus på magtstrukturer og indbyrdes afhængighedsforhold
- Lav en komparativ analyse af folkeviserne "Jomfruen på Tinge" og "Dronning Dagmar og junker Strange", hvor du blandt andet kommer ind på forholdet mellem individ og samfund
- Diskutér, og vurdér folkevisernes kildeværdi.

Demokratiets indførelse i Danmark

- Redegør for de politiske forandringer i Danmark fra 1830'erne og frem til indførelsen af grundloven i 1849
- Lav en analyse af Orla Lehmanns tale fra den 30. januar 1841 med fokus på de argumentatoriske virkemidler
- Vurdér derefter kildens formål og argumentatoriske virkemidler, og diskutér, hvilken betydning de liberale/nationalliberale politikere havde for indførelsen af de demokratiske rettigheder i Danmark.

Materiale: Orla Lehmanns Falstertale fra den 30. januar 1841 og materiale fra argumentationsforløb.

ØVELSE Undersøg skrivehandlinger i en elevopgave (brug skemaet herunder)

Undersøg opbygningen af en elevopgave, enten fra din egen skole eller modelteksten på bogens hjemmeside, som nedenstående tabel passer til. Hvilke skrivehandlinger udføres i de enkelte afsnit? Hvad er de enkelte afsnits komposition og formål i forhold til hinanden? Hvad er karakteristisk for sproget i de enkelte skrivehandlinger?

Afsnit	Hvad gør forfatteren her? (Redegørelse for .../analyse af/ diskussion af/konklusion	Formål med afsnit i forhold til opgaveformuleringen	Sproget: Find analysetermer og indholdsbe- greber – sætningsindle- dere og styrkemarkører
1.1: 1970'erne			
1.2: Ideologi			
1.3: Mål			
1.4: Midler			
1.5: Delkonklusion			
2.1: Komposition			
2.2: Miljø			
2.3: Sprog			
2.4: Tema og budskab			

I løbet af opgaven vil du udføre forskellige skrivehandlinger, hvor du skriver i forskellige genrer. Du vil for eksempel som regel indlede, redegøre, analysere, diskutere og dokumentere ofte lidt ind imellem hinanden.

At redegøre

Måske har du hørt om, at 'ministeren har bedt om en redegørelse', når medierne skriver om en uheldig sag. At 'gøre rede for' en sag betyder, at du forklarer baggrunden eller konteksten for den, men 'at blive rede' betyder også at blive parat. Så redegørelsen lægger op til noget. I eksemplet ovenfor skal ministeren måske placere et ansvar eller forberede et lovforslag efter at have læst redegørelsen. Redegørelsen hjælper ham med at træffe den rigtige beslutning. På samme måde skal redegørelsen hjælpe historikeren med at forstå eller tolke bestemte hændelsesforløb og/eller bestemte fremstillinger og primærkilder.

Redegørelsen betoner typisk de elementer, man skal bruge for at forstå det, du analyserer. Hvis du overværede en "dronningerunde" efter et folketingsvalg, ville det være svært at forstå, hvad der foregik, uden et generelt kendskab til indretningen af det danske folkestyre. Redegørelsen skal gøre din læser rede (parat) til at forstå din analyse af en bestemt sag eller et bestemt materiale. Redegørelsen kan for eksempel indeholde forklaringer på 'døde ord', som er væsentlige at forstå, når du når til analysedelen i opgaven. Hvis du skulle arbejde med kilder fra en dronningerunde, kunne din redegørelse indeholde afsnit om parlamentarisme og grundloven for at gøre læseren rede til at forstå dit hovedafsnit om dronningerunde.

Hvis din lærer beder dig 'undersøge' noget som optakt til, at du skal analysere kilder, så er det typisk for at få dig til forklare/redegøre for noget kontekst, som er vigtigt for at forstå kildeanalysen.

Nogle tror, at redegørelsen skal overstås hurtigt, fordi den er nederst i taksonomien, at du ikke kan få karakterpoint for en redegørelse. Det er rigtigt, at hvis du bare refererer din grundbog og opremser en masse årstal og fakta, som ikke bruges til noget senere i opgaven, så giver det ikke særlig gode point i bedømmelsen, fordi det er ufokuseret. Men hvis du derimod undersøger og forklarer nogle begivenheder eller begreber, som du vender tilbage til eller anvender senere i din opgave, så vil redegørelsen trække op i vurderingen.

En redegørelse skrives typisk på baggrund af fremstillinger (lærebøger). Du dokumenterer din redegørelse ved at henvise til dit materiale, og man henviser gerne til flere fremstillinger for at vise, at du krydstjekker dine kilder.

En redegørelse er typisk panoramisk, det vil sige, at du zoomer ud og forklarer det store billede eller konteksten for din problemstilling. Det store billede kan være et længere historisk forløb, nogle begreber eller andet, som bliver relevant senere i opgaven.

ØVELSE

Du vil gerne arbejde med Christoffer Columbus' opdagelsesrejse, og en analyse af hans rejsedagbog bliver en væsentlig del af din opgave. Hvilke ting skal du redegøre for først? Hvilken kontekst har din læser brug for?

ØVELSE Skriv din første redegørelse

Læs to kortere fremstillinger af et historisk forløb, for eksempel Danmarks udenrigspolitik i mellemkrigstiden. Udfyld læseloggen (se kapitel 2 - noter til lektien), mens du læser. Læg herefter fremstillingerne væk, og skriv din egen fremstilling. Anvend fagsprog. Henvis i en note til dine to fremstillinger som kilder til din egen fremstilling: "Denne fremstilling er baseret på X og Y."

Del herefter din tekst med en makker digitalt. Giv formativ feedback ved at kommentere gode og mindre gode passager.

En typisk begynderfejl er, at du læner dig (for) kraftigt op ad en enkelt fremstilling i en grundbog. Du skriver ikke af, men næsten. Så risikerer du at blive beskyldt for plagiat. Det giver jo heller ingen mening at skrive noget igen, som allerede ER skrevet. Du skal læse og forstå og siden forklare et historisk forløb med dine egne ord og dit eget fokus, ellers er det for uselvstændigt. Du skal turde stå på dine egne sproglige ben!

Når du kommer i 2. hf eller 3. g, forventes det, at du har læst og henviser til mere materiale som grundlag for din redegørelse, end du gjorde på første år. En redegørelse i historie lægger altså typisk op til en grundigere behandling, en analyse, af et bestemt materiale. For eksempel kan en analyse af kilder om tilblivelsen af juni-grundloven kræve en redegørelse for begrebet 'folkestyre', som går tilbage til den franske revolution eller måske endda antikken. Og en redegørelse skal være styret af din problemformulering – der må ikke stå noget, som får læseren til bagefter at tænke: Hvad skulle den information dog bruges til?

ØVELSE Skriv en redegørelse for et forløb

Skriv en redegørelse på en side for ét af dine historieforløb. Overvej inden du skriver redegørelsen, hvad den skal lægge op til – altså hvilke(t) materiale kunne du analysere efterfølgende – og hvad betyder det for redegørelsens indhold?

Del herefter din tekst med en makker digitalt. Giv formativ feedback.

At analysere

Se afsnittet "metodeintegreret kildeanalyse med sætningsindledere", s. 36.